

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 236/2020-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Lányiová, s. r. o., Nám. sv. Michala 11, Hlohovec, v mene ktorej koná advokátka Mgr. Zuzana Lányiová, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 486/2015 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDACTED] **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. apríla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 486/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že 27. októbra 2015 podala na okresnom súde žalobu o zaplatenie sumy 35 000 € s príslušenstvom na základe zmluvy o pôžičke. Konanie je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 486/2015. Dňa 23. decembra 2015 okresný súd vydal platobný rozkaz. Po podaní odporu žalovaným proti platobnému rozkazu 18. marca 2016 okresný súd „*po 11-stich mesiacoch*“ doručil sťažovateľke výzvu na vyjadrenie k skutočnostiam uvedeným v odpore.

3. Podľa sťažovateľky bola uvedená výzva okresného súdu jeho posledným úkonom a od „18.02.2017 vo veci nevykonal žiadny úkon.

Dlh žalovaného (konkrétne istina vo výške 35.000,- Eur) bola síce dňa 18.01.2016 zo strany žalovaného zaplatená, avšak k dnešnému dňu mi stále neboli vyplatené úroky z omeškania vo výške 421 Eur a náhrada trov konania v celkovej sume 2250,- Eur.“

Nečinnosťou okresného súdu sú porušované sťažovateľkou označené práva a tieto prietahy v napadnutom konaní, ktoré trvá viac ako 4 roky, „*vyvolávajú stav neistoty a očakávania*“.

4. Na základe tejto argumentácie sťažovateľka navrhuje ústavnému súdu, aby nálezom vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 600 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 236/2020-14 z 26. mája 2020 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k prijatej ústavnej sťažnosti a zároveň oznámili ústavnému súdu, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

6. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k ústavnej sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprV 404/2020 zo 17. júna 2020, v ktorom predseda okresného súdu predložil chronologický prehľad procesných úkonov napadnutého konania a ďalej uviedol:

«... vec bola zákonnej sudkyňi Mgr. Andrei Tomašovičovej pridelená dňa 27.10.2015, v zmysle Dodatku č. 16 k Rozvrhu práce... bol spis dňa 9.12.2016 pridelený (z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti sudkyne Mgr. Andrey Tomašovičovej) náhodným výberom do oddelenia sudkyne Mgr. Lucie Mizerovej, následne v zmysle Dodatku č. 6 k Rozvrhu práce... bol spis dňa 25.4.2017 pridelený (z dôvodu odchodu sudkyne Mgr. Lucie Mizerovej na Krajský súd v Trnave) do oddelenia sudkyne JUDr. Evelyn Csémyovej; dňa 21.9.2017 bol spis vrátený zákonnej sudkyňi Mgr. Tomašovičovej po nástupe do práce po ukončení práceneschopnosti.

Vo veci boli vykonané súdom nasledovné úkony (žaloba bola súdu doručená dňa 27.10.2015):

- dňa 18.11.2015 bola žalobkyňa / sťažovateľka vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku, ktorý bol uhradený 8.12.2015

- dňa 23.12.2015 bol vo veci vydaný platobný rozkaz,

- proti platobnému rozkazu bol dňa 18.3.2016 podaný odpor, v ktorom žalovaný uvádza, že žalovaná suma bola riadne žalobkyni vyplatená ešte pred doručením platobného rozkazu, zároveň namietol nedostatok právomoci súdu vo veci rozhodovať, keď poukázal na rozhodcovskú doložku uvedenú v Zmluve o pôžičke uzavretej medzi stranami, podľa ktorej sa všetky spory z tejto zmluvy budú prejednávať v rozhodcovskom konaní

- žalobkyňa / sťažovateľka dňa 30.3.2016 oznámila súdu, že žalobu berie čiastočne späť z dôvodu vykonanej úhrady zo strany žalovaného

- dňa 22.2.2017 bol odpor doručený na vyjadrenie žalobkyni, a aj na vyjadrenie sa k námietke k nedostatku právomoci súdu; v tento deň bol vyzvaný aj žalovaný na vyjadrenie sa k čiastočnému späťvzatiu žaloby

- dňa 3.3.2017 žalobkyňa / sťažovateľka doručila súdu vyjadrenie k odporu, dňa 14.3.2017 doručil súdu vyjadrenie k čiastočnému späťvzatiu žalovaný (v ktorom so zastavením konania v časti nesúhlasil)

- dňa 18.5.2020 bola súdu doručená odpoveď z rozhodcovského súdu, ktorá bola potrebná pre ďalší postup. Na základe tohto oznámenia bolo možné rozhodnúť o námietke žalovaného týkajúcej sa nedostatku právomoci konajúceho súdu na prejednanie daného sporu tak, že súd uznesením zo dňa 11.6.2020 predmetné konanie zastavil, pretože právomoc na prejednanie veci má rozhodcovský súd; rozhodnutie sa aktuálne doručuje stranám sporu.

Z uvedeného prehľadu úkonov súdu je zrejmé, že súd vo veci konal a koná v rámci svojich možností, vykonával a vykonáva úkony s vynaložením úsilia vec rozhodnúť - relatívne dlhšia doba medzi vykonaním jednotlivých úkonov súdu je spôsobená objektívnou skutočnosťou, a to množstvom vybavovaných vecí a tým, že Okresný súd Trnava bol a je dlhodobo personálne poddimenzovaný.

Dĺžka konania je teda spôsobená objektívnym stavom, čo nie je možné pripísať na vrub konajúceho súdu.

V tejto súvislosti tiež uvádzam, že zákonná sudkyňa Mgr. Andrea Tomašovičová počas trvania sporu bola viackrát práceneschopná, a to v období od 20.1.2016 do 29.1.2016, od 31.5.2016 do 18.6.2016 a od 27.10.2016 do 21.9.2017.

Táto skutočnosť, ktorá mala vplyv na dĺžku konania, bola spôsobená objektívne, teda konajúci súd ju nijako nemohol ovplyvniť.

Naviac uvádzam, že dlh žalovaného (istina vo výške 35.000,00 €) bol dňa 18.1.2016 (teda krátko po prvotnom rozhodnutí súdu - vydaní platobného rozkazu) zo strany žalovaného zaplatený - je pravdou, že neboli vyplatené úroky z omeškania vo výške 421,00 €, a náhrada trov konania, čo však nemôže spôsobovať vyvolanie stavu neistoty a „očakávania“ (?) u sťažovateľky.

Z vyššie uvedených dôvodov považujem predmetnú sťažnosť za nedôvodnú, resp. iba čiastočne dôvodnú (s ohľadom na dĺžku trvania sporu, a určité obdobia nečinnosti súdu), nakoľko súd postupoval v súlade s procesnými predpismi – navrhujem, aby ju ústavný súd zamietol, resp. nevydal požadovaný nález, resp. vydal nález iba ohľadom príkazu tunajšiemu súdu konať (pretože súd síce rozhodol o zastavení konania, ale vec nie je doposiaľ právoplatne skončená); nesúhlasím s priznaním primeraného finančného zadostučinenia vo výške 600,00 €, nakoľko s ohľadom na okolnosti prípadu niet na to žiaden relevantný dôvod.»

V liste predseda okresného súdu zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

7. Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 22. júna 2020 vyjadrila súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci a k vyjadreniu okresného súdu nepodala žiadne stanovisko.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, so stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

9. Pokiaľ ide o chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré uviedol predseda okresného súdu, možno konštatovať, že tieto skutkové okolnosti sa spornými nestali a ústavný súd ich považuje za preukázané.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

10. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

15. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti konštantne vychádza z názoru, že účelom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (napr. II. ÚS 26/95, I. ÚS 76/03, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017).

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

16. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o návrhu sťažovateľky smerujúcom proti postupu okresného súdu, ktorým boli podľa nej spôsobené zbytočné prietahy, čím malo dôjsť aj k porušeniu jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľov (I. ÚS 19/00, ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

18. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti vecí, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od skutkovej zložitosti vecí. Po právnej stránke možno danú vec, a to rozhodovanie o žalobe o zaplatenie finančnej sumy, považovať za štandardnú, nijako sa nevymykajúcu bežnému rozhodovaciemu procesu všeobecných súdov. Ani okolnosti daného prípadu neodôvodňujú záver o právnej alebo skutkovej zložitosti vecí. Predmet konania nie je v zmysle judikatúry ESĽP časovo zvlášť prioritizovaný.

19. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v preskúmvanom konaní, ústavný súd konštatuje, že tá sa síce nepodieľala na nečinnosti okresného súdu, ale na druhej strane jej možno vytknúť, že sa o svoju vec viac rokov vôbec nestarala a sťažnosť na údajné zbytočné prietahy v konaní, ktoré jej mali spôsobovať ujmu, nikdy ani nepodala. Účinne si teda nestrážila svoje práva [*vigilantibus iura* (obdobne IV. ÚS 10/05, III. ÚS 336/07, III. ÚS 382/08, III. ÚS 254/09, I. ÚS 780/2014, I. ÚS 148/2016)]. Ústavný súd neprehliadol ani to, že navrhovateľka 30. marca 2016 vzala svoj návrh čiastočne späť z dôvodu vykonanej úhrady zo strany žalovaného.

20. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a, vychádzajúc zo zistených skutočností, konštatuje, že posudzované konanie sa na okresnom súde začalo 27. októbra 2015 a 11. júna 2020 bolo skončené uznesením okresného súdu o zastavení konania z dôvodu nedostatku právomoci. Toto rozhodnutie o zastavení konania nadobudlo právoplatnosť 3. júla 2020. Napadnuté konanie pred okresným súdom vo vzťahu k podanej žalobe sťažovateľky teda trvalo 4 roky a 8 mesiacov. Ústavný súd uvádza, že pri otázke posúdenia, či vo veci došlo k zbytočným prietahom, je potrebné vychádzať z kontextu celkových okolností prípadu. Z prehľadu procesných úkonov vyplývajúcich z ústavnej sťažnosti, ako aj z vyjadrenia zaslaného predsedom okresného súdu je zrejmé, že postup okresného súdu vo veci nebol optimálny, keď jednotlivé procesné úkony v priebehu rokov 2016 a 2017 boli realizované s väčším časovým odstupom a tiež okresný súd následne vo veci dlhší čas nekonal.

21. Ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 66/02, III. ÚS 59/05), podľa ktorej nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Pojem zbytočné prietahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá

nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04, II. ÚS 129/06).

22. Pokiaľ ide o už uvedenú nečinnosť okresného súdu, v okolnostiach danej veci vzhľadom na priebeh napadnutého konania, berúc do úvahy najmä charakter predmetu konania, obdobie právnej neistoty sťažovateľky a jej správanie a všetky okolnosti daného prípadu, ako aj povahu veci (po čiastočnom späťvzatí návrhu žaloba o úhradu úrokov z omeškania v sume 421 €), ústavný súd dospel k záveru, že celková dĺžka namietaného konania sama osebe ani zistený ojedinelý priet'ah v konaní nemajú charakter takého ústavne významného pochybenia v postupe okresného súdu, na základe ktorého by reálne mohol ústavný súd dospieť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky.

Ústavný súd v postupe okresného súdu v napadnutom konaní jeho už uvedenú nečinnosť nemohol hodnotiť ako priet'ah takej intenzity, ktorý by zakladal možnosť porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a to s prihliadnutím aj na skutočnosť, že v merite veci v čase rozhodovania ústavného súdu okresný súd uznesením z 11. júna 2020 napadnuté konanie zastavil, čím bola odstránená sťažovateľkou namietaná nečinnosť okresného súdu.

23. Ústavný súd teda konštatuje, že nebolo možné z hľadiska komplexného posúdenia napadnutého konania považovať postup okresného súdu v ňom za porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

24. Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia označených práv navrhla, aby ústavný súd svojím rozhodnutím prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných priet'ahov, a domáhala sa aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia a trov právneho zastúpenia.

25. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. V zmysle odseku 3 písm. e) citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, vo veci koho vyslovil porušenie základného práva alebo slobody, aj primerané finančné zadostučinenie. Z uvedeného vyplýva, že tieto výroky sú viazané na vyhovenie vo veci samej. Keďže v uvedenom prípade ústavný súd vyslovil, že označené práva, ktorých porušenie sťažovateľka namietala, porušené neboli, uvedenými návrhmi sa pri svojom rozhodovaní už podrobnejšie nezaoberal.

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému z účastníkov, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Keďže ústavný súd nevyhovел ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia sťažovateľkou označených práv, nevyhovел ani návrhu sťažovateľky na náhradu trov konania (§ 133 ods. 3 zákona o ústavnom súde *a contrario*).

27. Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

28. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu